

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratom po dogovoru

PONEDELJSKI

SCOVENEK

Uredništvo: Koptarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996. — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Koptarjeva ulica št. 6
Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Eden, ki pozna vzhodno Afriko

Angleški general o vojni v Abesiniji

„Velikansko podvzetje, ki zna trajati dolga leta, bo požrlo mnogo denarja in bo brez otipljivih koristi“

London, 25. julija.

Abesinija lahko mobilizira do enega milijona za vojno prvovrstni mož. Na razpolago imajo tudi veliko število pušk, toda večinoma starih s stembom. To so seveda samo viri, iz katerih lahko v primeru vojne Abesinija črpa svojo odpornost. Dejansko pa ni verjetno, da bi mogla zaenkrat postaviti na bojišče več kot 100.000 oboroženih vojščakov. Abesinska vojska se navadno deli v tri skupine:

Prvo tvorijo moderne oboroženi in izveščani vojaki, ki jih je kakšnih 10.000 in ki so prav za prav le cesarjeva osebna garda.

Drugo skupino tvorijo tako imenovana cesarjeva armada, ki šteje 50.000 moderne oboroženih vojakov, toda ne za evropske, ampak za afriške vojne prilike.

Tretjo skupino pa tvorijo približno enako oboroženi vojaki, kot cesarjevi, a ki jih vzdržuje jejo posamezni pokrajinski podkralji in avtonomni knezi. Toda ta tretja skupina trpi na tem, da delijo neodvisni knezi orožje vseppek svojim podložnikom, mesto da bi ga dajali samo dobro izveščanim vojakom.

Najhujše orožje Abesincev je njihov osebni pogum in njihova telesna vztrajnost. Brez težav je lahko cele dneve in tedne na nogah, brez težav preletijo desetine kilometrov po najhujšem ozemlju, navzgor na gore in navzdol, ne da bi se le malo utrudili. Pri tem pa je vaju streljati v vsakem položaju, ko leti, ko se plazi po tleh, ko pleza po skalovju. Njegova največja skrb je, da bi čim prej zgrabil svojega sovražnika in se sprivil nanj s svojim mečem. On ni rad sam skrit kje v zasedi, ampak napada vedno v gruclah ter pri tem skuša sovražnika zajeti in ga s sabljami pobiti.

Vsak napadalec na Abesinijo mora torej računati na zelo resno nevarnost, ki bi zanj nastala, če bi Abesiniji začeli napadati v malih, posrednih praskah, zdaj tu, zdaj tam, zdaj eno četo, zdaj to stražo. Takšna taktika bi morala biti naravnost uničujoča za vsakega napadaleca in bi ga najmodernejše orožje ne rešilo poraza, to pa samo tako dolgo, dokler bi res napadali samo v malih raztresenih gruclah. Če bi se pa Abesiniji hoteli s takšno taktiko spravit nad sovražnika v odprti bitki, na sovražnika, ki razpolaga s tanki in bombnimi letali, potem bi bili seveda takoj uničeni. Če se bodo Abesiniji pa samo branili in sovražnika neprestano vznemirjali, jih ne bo mogoče premagati. Letala in tanki ne pomenijo nič v Abesiniji proti sovražniku, ki ga ne vidiš.

Najrajši z mečem

Toda kot rečeno, Abesince hoče vedno priti sovražniku do živga s svojim mečem. Kaj se potem dogaja, to so strahote, o katerih ve dosti povedati zgodovina. Saj je znano, da je abesinski cesar na svojih bojnih pohodih, ki je zavojeval uporne kneze svojega cesarstva, črno prebivalstvo v glavnem pustil na miru, če so se mu vdali. Kjer pa je našel na odpor, tam je pokrajino opustošil do dna in iztrebil v njej vse, moške, žene, otroke in živali.

Strašna eksplozija v italijanski tvornici

Bomba raztrgala 25 deklet dvajset drugih težko ranjenih

Milan, 25. julija. TG. Sinoči se je v municijski tovarni v Taino pripetila strašna nesreča. Med 32 delavci, ki so pri tem našli smrt, je tudi 25 mladih deklet, 20 drugih pa je nevarno ranjenih. Oblasti so tovarno takoj obkolile z vojaškimi četami in z milicijami in je vsak dostop v tovarniške prostore prepovedan. Od zunaj pa je točno videti, da je ena četrtina tovarniškega poslopja zletela v zrak in tvori sedaj kup kadečih se razvalin, ki jih polivajo z vodo. Požar, ki je takoj nastal, so še v nočnih urah pogasili, tako, da so ostali deli tovarne kolikor toliko nepoškodovani. Tovarna v Taino je izdelovala letalske bombe in je posebno sedaj z ozirom na abesinski spor imela ogromna naročila in je obrat znatno razširila. Kako je eksplozija nastala, ni znano in oblasti o tem strogo molčijo. K sreči je ostalo pri eksploziji v bližini se nahajajoče skladišče bomb nedotaknjeno in je bila na ta način še mnogo strašnejša katastrofa preprečena. Ker se je ob času nesreče moralo nahajati v obratu, kjer se je dogodila eksplozija najbrže vsled neravnega ravnanja z bombami, mnogo več delavcev in predvsem delavk, kot je navedeno v sinočnjem uradnem poročilu, se bo-

Država brez potov

Za Italijo torej bo nastal problem, da vojaške napore združuje istočasno z inženjerskimi deli. Če hoče Italija razpolagati z udarno vojsko, si mora najprej zgraditi ceste. Kajti cest v Abesiniji ni nobenih. V vsem cesarstvu ni ničesar drugega kot gorske stezice za mule in gorske konje in še te so silno primitivne, za evropske transporte pa nedvomno nerabne. Visokogorje se dviga skoraj do 4000 m višine. Edina dolina, ki vodi v abesinsko visokogorje, je dolina havaške reke, ki ji sledi tudi železnica iz Addis Abebe v francoski Džibuti. V Eritreji si je Italija ustvarila postojanko že dosti visoko. Toda tudi Eritrejo režejo strmi in globoki jarki, da celo prepadi, čez katere je treba vreči mostove, kar pa v teh krajih ni delo nekaj tednov, marveč delo nekaj let. Od aprila pa do septembra, ko traja deževje, pa so vojaške operacije itak nemogoče, ker divjajo skozi pokrajine hudourniki, ki jim ni kos tudi najbolj moderna tehnika. Gorje tistim sovražnim četam, ki bi si drznile ob lepem vremenu v notranjost države, pa bi jih zalotilo deževje in bi ne obstajale mogočne cestne zveze z zaledjem.

Ker je pokrajina zelo visoko, so posebno noči zelo hladne in celo poleti ni treba niti misliti na to, da bi mogle čete prenočevati pod milim nebom. Treba je zgraditi zavetišča, in sicer solidna zavetišča za evropske vojaške, ki na afriško podnebje itak niso navajeni.

Iz Somalije bi lahko Italija napredovala brez velikih ovir do visokogorja in bo morda tudi brez težav zasedla pokrajino Harar. Toda tudi tukaj je treba silnih in dragocenih tehničnih priprav, ki bodo vezale nove postojanke z zaledjem in z obalo. Sicer so čete v prvih črtah neizogibno izpostavljene masakrom.

Za svojo osebo sem že dolgo premišljeval, kaj

jijo, da je število žrtev še mnogo večje in da ga oblasti nalašč prikrivajo, da ne bi še povečale nazburjenosti. Število smrtnih in ranjenih žrtev je že itak izredno veliko in vzbuja razburjenje in vseobčo žalost posebno dejstvo, da je bilo med njimi toliko deklet, ki jih je rešila odprava polegnila vse razmrevarjene izpod ruševin razpadlega tovarniškega trakta. Rane smrtnih žrtev pričajo, da jih je smrt dohitela že pri eksploziji. Natere med njimi pa je ubilo rešeče se zidovje in tramovje. Danes ves dan rešne komisije z veliko požrtovalnostjo iščejo pod razvalinami, med tem ko se je okrog tovarne zbralo več tisoč ljudi, ki plakajo na ves glas in čakajo poročil o usodi še več pogrešanih delavk in delavcev.

Tudi v Turčiji

Carigrad, 28. julija. V nekem skladišču streliva na obali Marmarskega morja je nastala eksplozija, ki jo je povzročil neki delavec, ki je vrigel tlečo cigareto v travo, ki je rasla blizu neke barake, v kateri so imeli več sto zabojev streliva. Trava se je vnela in kmalu na to, je prišlo do katastrofe. Sedem vojakov je bilo ubitih.

bo Italija v vojaškem pogledu hotela doseči v primeru, da Abesinija odbije njene zahteve. Italija lahko s silo doseže ogromne popravke svoje meje od Somalije gor, kjer si lahko dobi desetine tisočev kvadratnih kilometrov puščavskega ozemlja brez prevelikih žrtv. Lahko bi celo zavojevala pokrajino Harar. Tudi iz Eritreje navzdol bi lahko potisnila svojo mejo ob času suše. Toda če Italija želi priti s svojo vojsko do abesinske prestolnice Addis Abebe in si s tem zagotoviti vrhovno nadzorstvo nad vse abesinsko državo, potem je treba takoj povedati, da se je spustila v podjetje ogromnih dimenzij, ki bo trajalo ne vem koliko let ali deset let in ki bo požrlo neznanse vsote denarja. Za Italijo je izbira sedaj huda. Če se zadovolji z manjšimi pridobitvami, potem bo dobila gospodarsko ničredna ozemlja, a se bo pri abesinskem cesarju tako osvojevala, da ji v rodovitnem kraju Abesinije ne bo dal nobenih koncesij. Ako pa Italija hoče več in želi gospodarskih dobičkov, potem se moramo vprašati, če je Italija danes tako močna, da bo tako ogromno podjetje zmagovalo izpeljala, in drugič, če je Abesinija vredna, da se za njo preliva toliko krvi in troši toliko denarja.

Ali se spleča?

Abesinija je rodovitna zemlja, to je res. Toda gosta naselitev v rodovitnih krajih bi vsako italijansko kolonizacijo onemogočila. Končno bi za Italijo nastalo tudi vprašanje, kam bi prodajala žito, ki bi ga v Abesiniji pridelala, ko že sedanji

Medtem ko v Nemčiji...

Francoski škof v obrambo židov

Zanimivo pismo strasburškega škola vodji židovske občine

Strasbourg, 23. julija.

Nacionalni evharistični kongres v Strassbourgu se je danes zaključil na način, ki je vzbudil silno pozornost v Franciji in v vsem svetu. Strasburški škof msgr. Ruch, ki je predsedoval kongresu, je poslal velikemu rabinu v Strassbourgu pismo, v katerem mu sporoča, da francoski katoličani iskreno žele, da bi se med vsemi francoskimi veroizpovedmi ustvarila unija za moralni dvig francoskega naroda. Ta unija naj bi ojačila duhovne sile v sodobnem življenju.

To pismo se mora smatrati ne samo kot poziv, ampak tudi kot izraz simpatij vsega krščanskega sveta proti silnim preganjanjem in pogromom, ki se pravkar gode v Nemčiji proti židom. Komaj se je za to pismo izvedelo v Parizu, še se je sestel tamošnji vrhovni svet židovske občine, ki je izglasoval soglasno resolucijo zahvale in sim-

patij za škofa v Strassbourgu. Tudi v ostalih mestih Francije, kjer žive židovske verske občine, se pripravljajo slične resolucije, ki bodo poslane velikemu rabinu v Parizu, ki jih bo nato izročil škofu v Strassbourgu.

Žeja, žeja...

Končno še pripominjam, da bo italijanska vojska vsaj v začetku trpela strašno žejo. Vode ni nikjer, ne v Eritreji, ne v somalijskih puščavah, razen ob deževju. Slišim, da so italijanski inženjerji poskušali destilirati morsko vodo, da bi bila za pijačo uporabna. Toda kaj je vse to proti potrebam armade, ki šteje stotisoče mož in ki morajo od žeje ginevati. Tudi napeljevanje vodovodov je stvar, ki bo trajala leta in leta. Zaenkrat imajo dobiček samo domačini-delavci, ki jim Italija plačuje za tehnična gradbena dela po pol funta (120 Din) na dan.

Morda so razni posredovalci abesinski spor že še poostri. Če bi stopili na stran, morda bi Abesinija in Italija, prepričani samim sebi, kmalu spoznali, kako malo koristnega je pričakovati od tega spora in kako velikanske škode izhajajo za obe državi, če bo se še nadaljeval.

(Gornji zelo zanimiv popis Abesinije in njenih odprnih moči v primeru vojne z Italijo nam je poslal naš prijatelj v Londonu. Napisal ga je generalni major sir Charles Gwynn, ki je dolga leta načeloval angleški razmejitveni komisiji v gornjem Sudanu in pozna Abesinijo od enega konca do drugega.)

Da bo metalo bombe na Abesince

Pariz, 28. julija. AA. Po vesteh iz Rima, gradijo sedaj v neki italijanski letalski tvornici nov tip napadalnega letala, ki bo normalno doseglo 440 km brzine na uro in se dvignilo do 10.000 m visoko.

Poljska opušča Romunijo vsled Titulescove ruske politike

Varšava, 27. julija. TG. Uradna »Gazeta Polska« objavlja, da je bil romunski poslanik v Varšavi Cadere odpoklican in na njegovo mesto imenovan dosedanji poslanik v Haagu Viscianu. Čeravno je ta vest nazunaj malenkostna, vsebuje vendar zelo važno povest o poljsko-romunskih odnosih s posebnim ozirom na Titulescovo rusko politiko. Poslanik Cadere je bil tisti romunski državnik, ki je pred 3 leti po nalogu svoje vlade kot prvi začel pogajanja s sovjetsko Rusijo in si je s tem nakopal sovraštvo Titulesca, ki je takrat pogajanja onemogočil, češ, da vprašanje Besarabije še ni rešeno. Cadere je takrat zastopal stališče, da je treba sicer z Rusijo urediti vse obstoječe spore, a da je treba rusko politiko, naj bo že katerakoli hoče, voditi v tesnem sodelovanju z drugo veliko rusko sosedo, to je Poljsko. Med tem se je Titulescu spreobrnil in je postal sam prvi zagovornik sodelovanja Romunije s Rusijo, toda njegova ruska politika ne išče nikakor sporazumnega sodelovanja s Poljsko, ampak se oslanja izključno le na interese Male zveze.

Poslanik Cadere je neprestano svaril romunsko vlado, naj bo previdna, naj se v svoji ruski politiki od Poljske nikakor ne oddaljuje, naj Poljske nikakor ne draži in izziva s tem, da bi dovolila rdečim arnadam prehod skozi romunsko ozemlje na pomoč Češkoslovaški, ampak, da naj ohrani poljsko prijateljstvo vsaj na sovjetski fronti. Titulescu pa je šel mimo nasvetov svojega poslanika in končno pri romunskem kralju tudi dosegel, da je bil ta odpoklican. Odhod poslanika Cadere smatrajo poljski zunanje-politični krogi kot začetek ohlajevanja med Poljsko in Romunijo in kot signal, da odslej Poljski ni treba več računati na svojo politično zvezo z Romunijo — ako se ne zgodi nepričakovano nekaj, kar bo sedanji kurz romunske sovjetske politike radikalno spremenilo. Nenadni obisk polkovnika Becka v Berlinu ima to označeno ozadje: hotel je demonstrirati proti sovjetski politiki svoje romunske zaveznice, o kateri smatra, da ogroža Poljsko.

Na drugi strani pa je odhod romunskega poslanika v Varšavi tudi znamenje, da bo Romunija z vsemi silami pritiskala, da pride do končne razjasnitve med Rusijo in vsemi državami Male zveze. Dr. Benešu in Titulescu celo pripisujejo načrt, da hočeta na vsak način izsiliti politično zavezništvo med sovjetsko Rusijo in med Malo zvezo kot zunanjepolitično celoto. V zunanjem ministru zadržujejo, da bo prihodnja konferenca Male zveze v Belgradu ali na Bledu pokazala, da so njihove domneve pravilne. Poljska obžaluje označeni razvoj.

Kriza romunske vlade

Bukarešta, 27. julija. c. Vsled nastalega nesporazuma glede finančnega programa vlade so odstopili kmetijski minister Sassu, njegov državni podtajnik, nadalje trgovski minister Manulescu-Strunga in guverner Narodne banke Dimitrescu

Naš novi poslanik v Berlinu Lazarevič.

Film o eharističnem kongresu

Ljubljana, 28. julija.

Snoči je imelo ljubljansko občinstvo, ki je zasedlo vse prostore v veliki unionski dvorani, priliko, prvič si ogledati prekrasen film. Kratko je prvi vpriporitvi tega filma poročal že današnji »Slovenec«. Občinstvo je pred začetkom sporeda privedilo tople ovacije organizatorju II. eharističnega kongresa prevz. skolu dr. Gregorju Rožmanu.

V ugodnih besedah je predsednik eharističnega kongresa dr. Zitko razvijal naslednje zanimive misli:

II. eharistični kongres za Jugoslavijo, na katera se je vsa Slovenija z izredno vnemo pripravljala, je za nami. Da je Bog uspeh kongresnih dni tako blagoslovil, je gotovo zato, ker se je ves naš narod z veliko pobožnostjo duhovno pripravil na kongres, ker je ves naš narod z nesebično poštrevnostjo doprinala žrtve, ki so omogočile primerno zunanjo pripravo kongresnih svečanosti.

Ob kongresnih dneh samih pa so se zopet vsi udeleženci odlikovali z iskreno pobožnostjo; v kongresu niso gledali zanimive sijajne prireditve; prišli so kot romarji na božjo pot, kot duhovne utehe potrebni verniki na duhovne vaje. Vsi so pokazali globok čut za red in disciplino, nad čemur so zunanji gostje zopet in zopet izražali svoje občudovanje.

Tako ljubljanski eharistični kongres po velikem številu udeležencev, po veličastnem zunanjem sijaju in po njegovih duhovnih uspehih upravičeno štejemo v vrsto verskih manifestacij, v počaščenje sv. Rešnjega Telesa, ki vzbujajo svetovno pozornost, čeprav se vršijo v mejah ene države, enega naroda.

Se bolj pomembno pa je, da je, ko so se Slovenija in Ljubljani pod vodstvom papeževskega legata poljskega kardinala Hlonda zbrali na največji zbor, da proslavijo eharističnega kralja, da je istočasno v Pragi, v tem odličnem središču slovanskega sveta, zborovala tudi ogromna množica katoličanov in manifestirala za načela katoliške vere. Katoliški Slovani smo lahko veseli in ponosni, da sta obe prireditvi tako močeno izpadli, saj nam je to jamstvo, da pri nas gibanja, temelječa na materialističnih nazorih, niso in ne bodo prodrli v širše narodne plasti, marveč, da nas bo slej ko prej vodil križ, znamenje nadnaravnega odrešenja človeškega rodu, pa tudi znamenje krščanske duhovne kulture in omike.

Danes, ko je kongres za nami, se vsi z neko radostjo in ginjenostjo spominjamo kongresnih dni, hoteli bi jih doživeti še; se bi se radi združili k tako veličastni skupni molitvi, še bi radi uživali pri pogledu na mladino, ko pričakuje obiska svojega največjega prijatelja Jezusa Kristusa; še bi radi s ponosom gledali naše može in fante, ko so korakali v nedoglednih vrstah v svoji nočni procesiji; še bi radi občudovali red, disciplino, poštrevnost našega naroda, njegovo navdušenje na številnih zborovanjih; in še in še je bilo na kongresu doživeti, ki jih ne moremo pozabiti, ki bi jih hoteli obnoviti in ki zaslužijo, da se ohranijo trajnemu spominu. Kongresni pripravljalni odbor smatra za svojo bistveno nalogo, da oskrbi knjigo,

ki bo nam in bodočnosti ohranila potek in vsebino velikega eharističnega kongresa. Taka knjiga, obsežna po vsebini, bo izšla pravočasno v novembru ali decembru letošnjega leta.

V današnji dobi tehničnega napredka pa seveda odbor ni smel prezreti filma, združenega z glasovnim prenosom. Film je po naročilu pripravljalega odbora izdelala zagrebška tvrdka »Zora«. Ta film bo privedel pred naše oči in naša ušesa najlepše in najznačilnejše prizore iz kongresa. Spomin in domišljija bosta dodala svoje in zopet bomo zaživel v duhu svete in veličastne trenutke nepozabnega eharističnega slavlja. Knjiga in film bosta tako kongres ohranila našemu spominu, toda to sta samo tehnična pripomočka. Najbolj neizbrisno pa more ostati kongres vklesan v naša srca in naše duše. Vedno se bomo spominjali in bomo oznanjali sklepe in obljube, ki smo jih napravili ob kongresu. Kongresno razloženje naj vlada vse naše misli, vse naše dejanje, vse naše hotenje in nad Slovenijo naj za vedno doni deslo kongresa: »Kristus kraljuj! Kristus zmagaj! V hostiji sveti nam gospoduj!« Občinstvo je ta govor sprejelo z burnim odobravanjem.

Sledil je zanimiv filmski žurnal s slikami eharističnega kongresa v Melbournu v Avstraliji, z lepimi propagandnimi slikami iz Češkoslovaške in slikami praškega katoliškega kongresa. Pretresljiv je bil vloček, ko je na platnu zapel eden največjih svetovnih tenoristov, Poljak Jan Kiepura »Ave Maria« v latinščini.

Sledil je film o ljubljanskem eharističnem kongresu. Bile so najprej slike Ljubljane, stolnice, prenos eharističnega zvonjenja, nato pa najbolj važne točke iz vsega bogatega eharističnega spreda: sprejem kardinala Hlonda v Ljubljani. Pozdravne besede župana dr. Ravnharja so bile zelo zdravno podane, enako stadijska pridiga kardinala Hlonda v slovenskem jeziku. Čudovito lepo je bilo podano petje tako pevkega zbora in vsega ljudstva, otroško petje, petje v procesiji. Vnovič smo občudovali elegantne dirigentske kretnje stolnega dekana dr. Kimovca, ki je vodil petje. Glasovi so čisti in zvočno je film prav posrečen. Tudi režija se je obnesla. Videli smo še posebej nekatere odlične osebnosti, tako kardinala med službo božjo, nadškofa dr. Jegliča, škofa dr. Rožmana, druge predstavnike visokega klera, zastopnika Nj. vel. kralja generala Nedeljkovića, notranjega ministra dr. Korošca in druge. Videli smo krasne prizore, recimo mladinsko slavlje na Stadionu, zborovanje ogromnih množic, ki jih še boljše podaja, kakor še tako velika fotografija, ki pač ne more na eni sami sliki zajeti vse ogromne množice, videli lepe odlomke moške nočne procesije z baklami, zaključne procesije s krasnimi skupinami, kakor otrok, narodnih noš, še enkrat smo na filmskem platnu doživljali lepe prizore, kako ljudstvo navdušeno pozdravlja visoke cerkvene kneze in visoke javne predstavnike. Film je sicer nekoliko kratek, toda vsebinsko izredno bogat, tako, da je ganil vsjo veliko množico, ki si ga je prvič ogledala. V tehničnem in režijskem pogledu je film neporečen. Tudi nočoj in jutri bodo v Ljubljani vpriporitve.

Domači odmevi

Danes zakon o dvanajstih

Belgrad, 28. jul. m. Dokončni tekst zakona o proračunskih dvanajstih so že podpisali predsedniki skupščinskega in senatnega finančnega odbora ter člani kraljevske vlade in je bil zdaj poslan v podpis tudi kraljevemu namestniku. Zakon o proračunskih dvanajstih bo objavljen v jutrišnjih »Službenih novinah«.

Zopet korak naprej

Sodbe o govoru dr. Stojadinovića

Belgrad, 28. jul. m. Tukajšnji politični krogi tudi danes še zelo razpravljajo o večerajšnjem govoru predsednika vlade dr. Stojadinovića, ki je bil v svojih izjavah še bolj odkrit kakor tedaj, ko je govoril v narodni skupščini. Ti krogi izjavljajo, da je večerajšnji govor predsednika vlade prinesel mnogo svetlobe v naše notranje politično življenje. Po zatrevanju teh krogov se politični razvoj v naši državi nahaja na normalni poti. Izgleda, da je v večerajšnjem govoru predsednika vlade zadovoljna tudi opozicija. V samem poteku dela kraljevske vlade se opaža stopnjevanje, ki je tem pomembnejše, ker se normalno razvija. Večrajšnji govor predsednika vlade je spet korak naprej. Politični krogi so tudi mnenja in poudarjajo, da je državi potrebno danes mirno ozračje in da je zaradi tega treba imeti več tolerance in potrpežljivosti, da se tako da kraljevski vladi možnost, da izvrši program, ki si ga je postavila. Razen tega so se precej komentirali tudi govori, ki so jih imeli nekateri senatorji v senatu. Predvsem ne odobravajo govora, ki ga je imel v imenu majhne skupine senatorjev, ki vežejo svojo usodo še vedno s prošlo JNS, dr. Andjelino-vičevega govora, kjer omenja novi šteti januar. Kraljevska vlada se bo zdaj, ko sta senat in narodna skupščina sprejela zakon o proračunskih dvanajstih in ji dala pooblastilo, da sprejme tri politične zakone, vrgla takoj na delo, da izvrši v čim krajšem času vse potrebno za dovršitev teh treh političnih zakonov.

Radikalna zajednica

Belgrad, 28. julija. m. Danes ob 11 dopoldne je odpotoval v Knjaževac predsednik glavnega odbora bivše radikalne stranke Aca Stanojević, ki je po svoji vrnitvi iz Zagreba imel več sestankov z vsemi političnimi osebnostmi, ki se omenjajo v zvezi z ustanovitvijo nove politične formacije. Aca Stanojević so spremili na železniško postajo in se poslovili od njega prvaki bivše radikalne stranke: gradbeni minister inž. Miloš Bobić ter bivši ministri Miša Trifunović in Krsta Miličević. Pred svojim odhodom je Aca Stanojević tudi danes v hotelu »Pariz« vodil razgovore s člani glavnega odbora bivše radikalne stranke. Pri njem so bili v teku dneva tudi Ranko Trifunović, Miša Trifunović, Miloš Bobić in Krsta Miličević. Dejstvo, da se je danes odpeljal Aca Stanojević iz Belgrada v Knjaževac, potrjuje, da so vsi razgovori za ustanovitev nove politične stranke v glavnih obrisih že končani in da se bo pričelo, kakor je to razvidno že iz časnikarskih poročil o sestanku med Stanojevičem in notranjim ministrom dr. Korošcem in prometnim ministrom dr. Spahom, s končno reakteljfo program in statutom te nove stranke.

Belgrad, 28. jul. m. V tukajšnjih političnih krogih vlada veliko zanimanje, kaj bo vodstvo bivše radikalne stranke napravilo s svojimi člani,

Zaloigra slovenske rudniške družine

Z britvijo mu prerezala vrat V borskem rudniku našel smrt 36-letni Dragar iz Moravc

Bor, 28. jul. m. Včeraj zjutraj je tukajšnji rudniški rovar globoko pretresla žalostna družinska tragedija, v kateri je zaradi družinskih nesporazumov izgubil svoje življenje rudar Frane Dragar, star 36 let, rodom iz Moravc pri Kamniku. Tragedija je tem bolj žalostna, ker rudar Dragar zapuša štiri nepreskrbljene otroke. Sodna preiskava je dozdaj dognala, da sta se zakonca Dragar pred dvajsetimi dnevi s svojimi štirimi otroci vred vrnili iz Francije, kjer je bil mož zaposlen v nekem rudniku, in sta se naselila v Boru. Tu je namreč dobil Dragar službo pri francoski rudniški družbi. Dva otroka sta dala zakonca Dragar v oskrbo sorodnikom v Sloveniji, dva pa sta imela pri sebi v Boru.

V zadnjem času je prišlo med zakoncema do pogostejših in večkrat zelo ostrih preprirov. Do takega prepira je prišlo tudi večeraj zjutraj med 3. in 4. uro. Ko so sosedje na obupne klice na pomoč, ki so jih slišali iz stanovanja Dragarjeve

družine, poklicali orožnike, so ti vdrli v Dragarjevo stanovanje. Nudil se jim je strašen prizor. V enem kotu je ležala še živa Angelina Dragarjeva, z veliko rano na vratu, v drugem kotu sobe pa je ležal že mrtev, ves v krvi, njen mož Frane Dragar, s prerezanim goltancem in trebuhom. Nesrečno ženo so takoj prepeljali v bolnišnico in zdravniki upajo, da ji bodo rešili življenje.

Kolkor je preiskava dozdaj ugotovila, je Angelina Dragarjeva v prepriro s svojim možem v obrambi rabila britve ter z njo prerezala svojemu možu goltanec, nato pa ga je še razmesarila po vsem telesu. Po groznem dejanju si je Angelina Dragarjeva v obupu prerezala vrat. Ta strašna tragedija se je zgodila pred očmi obeh otrok, ki sta bila brez moči, da bi preprečila krvavo družinsko tragedijo. Samo bozja previdnost je rešila otroka, da v obupu žena ni usmrtila tudi njiju. Da bi se čimprej ugotovili točni vzroki nesreče, vodijo sodno preiskavo v tajnosti.

Ljubljanska kronika

Ljubljana, 28. julija.

Zahvalna slovesnost za eharistični kongres v stolnici. Ob nabito polni cerkvi je bila danes v stolnici zahvalna cerkvena slovesnost za krasne uspehe eharističnega kongresa, ki se je pričel točno pred mesecem dni. Pri službi božji so bila zastopana tudi katoliška prosvetna društva in cerkvene bratovščine s svojimi zastavami in prapori, tako, da je cerkev nudila pester pogled. Najprej je imel lep cerkveni govor prevz. škof dr. Gregor Rožman, ki je poudarjal milosti eharističnega kongresa. Nato je g. škof daroval slovesno službo božjo ob asistenci številne duhovščine. Med službo božjo je bilo skupno ljudsko petje. Na koncu vs. maše je bila pred izpostavljenim Najsvetjšim slovesna zahvalnica.

Srebrna maša pri Sv. Jakobu. Danes ob 10 je daroval svojo srebrno mašo g. p. Valerijan Sartory, duhovni svetnik krške škofije in član kapucinskega reda. Jubilant je rojen Ljubljančan v šentjakobski fari, že dolgo let pa dela, kljub temu, da je obdržal jugoslovansko državljanstvo, med koroškimi Slovenci kot misijonar, tako v Celovcu in v okolici. Srebrna maša se je razvila v prisrčno slovesnost. Cerkev je bila nabito polna. Krasno pridigo je srebrnomošnik imel g. župnik Ivan Košir iz Zihpolja na Koroškem, znani odlični narodnjak. Do solz ginjenosti je ljudstvo poslušalo, ko je župnik Košir poudarjal, kako se koroški Slovenci oklepajo tega poštrevnega duhovnika, kako ga prosijo, naj jih ne zapusti, ker so jih že mnogi, dasi nekateri tudi brez potrebe.

Nesreča s pištolo. Ljubljanska bolnišnica je danes sprejela samo enega ponesrečenca. Je to 28letni zidarski pomočnik Janez Zupančič iz Starega trga pri Višnji gori. Zupančič je ogledoval dopoldne pištolo, ki pa se mu je sprožila ter ga je krogla zadela v trebuh. V bolnišnico so ga takoj operirali, tako, da je zaenkrat izven nevarnosti.

Mariborski drobci

Maribor, 28. julija.

Slovo konzula g. Ševčika. Snoči se je poslovil od Maribora naš dragi prijatelj češkoslovaški konzul g. Ševčik, ki prihodnje dni odhaja iz Ljubljane na svoje novo službeno mesto. G. Ševčik je bil v Mariboru, kamor je često prihajal, zelo priljubljena osebnost, ne samo v tukajšnji češki koloniji, ampak v vseh krajih mešanstva. Mariborska JČ-liga mu je priredila poslovilni večer pri »Orlu«, katelega se je udeležil g. konzul s svojo gospo soprogo ter odlični predstavniki mariborskega javnega življenja. G. konzul je pozdrvil predsednik JČ-lige dr. Kukovec, v imenu prevzvišenega lavantskega vladike dr. Tomažiča mu je izrekel prisrčne besede v slovo stolni kanonik dr. Mirt, v imenu mestne občine podžupan Golouh, za gospodarske kroge veletrgovec Pinter, za Narodno odbrano prof. dr. Dolar, za mariborska društva dr. J. Tomineš, za Jadransko Stražo dr. Rapotec in končno prof. dr. Pivko. G. konzul Ševčik se je zahvalil vsem govornikom in predstavnikom ter mariborskemu mestu za tako vidne izraze priateljstva, ki ga bo vedno spominjalo na Maribor. Večer je bil zopet lepa afirmacija jugoslovansko-češko-slovaškega bratstva.

Danes je g. konzul Ševčik obiskal mestni magistrat, kjer ga je sprejel in pozdrvil podžupan Golouh. G. konzul je ostal v daljšem razgovoru z podžupanom, potem pa se je poslovil od Maribora ter se odpeljal v Ptui, kjer ga pričakujejo tamonjni njegovi prijatelji.

Magdalenska nedelja. Danes so obhajali farni širne magdalenske župnije god svoje farne patrone sv. Marije Magdalene. Cerkevno žegnanje se je po starodavnih tradicijah odhajalo z vsjo slovesnostjo. Ob 8 je bila procesija, ki se je pomikala po okrašenih ulicah kakor ob Telovem. Vodil jo je stolni kanonik Janežič ob asistenci domačih g. duhovnikov dekana in župnika Stergarja, kaplanov Calute in dr. Muška in gojencev kapucinskega samostana v Studencih. Med procesijo in potem v cerkvi pri slovesni sv. maši je vzorno prepeval magdalenski pevski zbor pod vodstvom organista Hauptmana. Procesije in službe božje se je udeležilo zelo veliko vernikov.

Smrtna kosa. Umrla so v Mariboru: Zasebnica Kodrič Terezija, 65 let; Anžel Marija, soproga čevljarja, 35 let; Golob Elizabeta, zasebnica, 75 let; Pax Angela, posestnica v Košakih, 56 let; Leyrer Josip, posestnik in mesar v Košakih, 72 let; Malec Karl, kleparski pomočnik, 58 let. Naj počivajo v miru!

Trebuh mu je prerezal. V Vetrinjski ulici je bilo nočoj zopet nemirno. Med običajnimi pretepi in spopadi, ki se v nočeh od sobote na nedeljo stalno dogajajo, je bil žal tudi krvav dogodek, ki je povzročil veliko vika in se končal z razburljivim lovom, pri katerem so sodelovali cele množice ljudi. Pred neko gostilno je pričakal mesarski pomočnik Ladislav Kristl, ki je znan delomrnez, 21 letnega električarja Rudolfa Horvatića. Kristl je bajke k temu nahajuskal neki znanec. Ko je Horvatić stopil čez prag, je pristopil Kristl in mu z besedami: »Ti mi ne boš več ušel« zasadil v trebuh dolg mesarski nož. Rezilo je Horvatić trebuh dobesedno prerezalo, da se je zgrudil v silnih bolečinah krvav na tla. Kristl se je podal v beg, za njim pa so jo vdrli očevidci dejanja, katerim so se takoj pridružili še drugi ljudje. Preganjali so begunca po Jenkovi, Gosposki in Slovanski ulici, kjer se je skrčil Kristl končno na dvorišču hiše št. 22 v smetnišnici ter se znil med smeti. Pa tudi to mu ni pomagalo, ker so ga stražniki kmalu izsledili in ga potegnili iz skrivališča. Horvatić so reševalci prepeljali v bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Njegovo stanje je nevarno.

Odlični gostje v Celju

Celje, 28. julija.

Danes so se mudili v Celju vojni minister armijski general Peter Zivkovič, ban donavske banovine gosp. Vasović in zagrebški metropolit Dositej. Vsi trije se nahajajo sedaj na oddihu v Rogoški Slatini. Danes so pristostovali umestiviti čejskega protejereja g. Manojla Čudića v pravoslavni cerkvi.

Nesreča z možnarjem

Celje, 28. julija.

Na Teharjih je bilo danes pri podružnici sv. Ane običajno vsakoletno prošenje. Ko so fantje popokne streljali z možnarjem, je možnar prehitro eksplodiral. En naboj je puhnol v 27-letnega Avg. Kozuha, delavca v železarni v Storah in ga močno poškodoval na obrazu, očesih in rokah. Prepejali so ga v celjsko bolnišnico. Ker pa obstoja nevarnost, da oslepi, so ga odtam takoj z reševalnim avtomobilom odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

★

Damjan Velčev v Pariz

Belgrad, 28. julija. m. Znani organizator 19 majskega prevrata v Bolgariji, Domjan Velčev, ki je večeraj prispel z letalom v Zemun, je popoldne ob 15 z brzovlakom odpoval s svojo ženo v Pariz.

Bolgarska vojska

Sofija, 28. julija. AA. V Sofiji je poslednja dva dneva zasedal višji vojni svet, ki ga sestavlja 16 višjih častnikov, in sicer minister vojske in mornarice, načelnik generalnega štaba, komandanti vojnih oblasti in načelniki ministrstva vojske ter generalnega štaba. Po zasedanju je vojni minister general Canev sprejel bolgarske novinarje in jim dal naslednjo izjavo:

Višji vojni svet je zaključil svoje delo. Na dnevnem redu zasedanja so bila vprašanja o vojaški izvežbanosti, opremi in disciplini naše vojske. Ta vprašanja so se obravnavala in urenila v docela zadovoljivem smislu. Kakor kažejo poročila, ki so jih podali višji vojaški strokovnjaki, vlada v bolgarski vojski visoka moralna, železna disciplina in je vse vojaštvo dobro izvežbano.

Irska - popolnoma neodvisna

London, 28. julija. AA. »Sunday Dispatch« je objavil danes dalje poročilo o novih ustavnih reformah, ki se pripravljajo v Irski. List napoveduje, da bo de Valera v kratkem predložil irskemu parlamentu dva zelo važna zakonska načrta. Prvi se bo nanašal na ukinitve funkcije glavnega guvernerja v Dublinu, ki je po svoji kompetenci in funkciji izključno osebni predstavnik angleškega kralja. Po drugem predlogu se ima revidirati irska ustava. Kakor znano, je sedanja irska ustava po svojih osnovnih načelih rezultat angleško-irskega sporazuma iz leta 1921. De Valera bo zahteval od parlamenta: 1. da se ukine ustavno določilo, po katerem morajo irski poslanci priseči zvestost angleškemu kralju, 2. da se iz ustave črta določba, po kateri je za nekatera vprašanja, ki so z ustavnega vidika nerešljiva, za ureditve teh vprašanj kompetenten kronski svet v Londonu.

Dublin, 28. julija. c. Irski ministrski predsednik de Valera je danes sprejel časnike in jim sporočil, da izdeluje skupno s svojo vlado zakon, ki bo popolnoma odtrgal Irsko od Anglije in bo poslednja popolnoma samostojna in neodvisna država. V ta namen mora irski parlament samo sprejeti zakon, s katerim se na irskem odpravlja položaj kraljevega guvernerja. Obenem se odpravi obveznost prisege napram kralju in pa pravica apelna na zasebni svet angleškega kralja. De Valera je izjavil, da bo ta zakon sprejet oktobra v irskem parlamentu in bo poslednja irska neodvisna samostojna država.

Nemiri v Ulstru

London, 28. jul. AA. Preganjanje katoličanov v Ulsteru traja dalje. V neki tovarni v bližini Belfasta so morale katoliške delavke na zahtevo protestantov zapustiti tovarno. Iz tovarne so šle v varstvu policistov. Kljub temu jih je masa protestantskih demonstrantov napadla in nekatere izmed njih poškodovala. Sledile so hude demonstracije, zaradi katerih je moralo 265 katoliških družin zapustiti svoje domove.

Drobne vesti

Belgrad, 28. julija. m. Klub častnikov-invalidov ter bojevnikov, ki so zboleli v vojni, je danes dopoldne imel konferenco, na kateri so častniki-invalidi in bivši bojevniki pozdravili akcijo za sprejem novega invalidskega zakona.

Belgrad, 28. julija. m. Minister za telesno vzgojo naroda Mirko Komnenović je davi ob 9 odpotoval z brzim vlakom v Pariz, kjer ostane okoli 10 dni.

Tokio, 28. julija. c. Notranji minister je izdal zelo ostre odredbe proti komunizmu. Na Japonskem uvaja posebno tajno policijo, ki bo imela samo to nalogo, da zatira komunizem. Ta policija bo stala država 6 milijard Din na leto.

Technikum Konstanz
am Bodensee
Inženirska šola za stroje-
gradbo in elektrotehniko
ter za zgradbo letal
in avtomobilov.
Prospekti brezplačno!

Od Soče čez Zilo

Kako nemška ljudska šola na Koroškem uničuje Slovence

Msgr. Valentin Podgorc

Menda ni pedagoga na svetu, ki bi ne zahteval, da se mora otrok vzgajati in poučevati na podlagi materinega jezika. A vsaka pravica potrebuje sile, da se uveljavi, ali pa bo ostala na papirju. Tiste sile Slovence na Koroškem ni imel in je še nima. Ustava stare Avstrije je ostala na papirju in obljube, ki so se dajale o priložnosti plebiscita in po tistem, so do zdaj tudi le na papirju. Fizične sile volilnih števil nimamo zase, eno silo pa le imamo na svoji strani: silo pravice, četudi ne pravice sile. In tisto pravico bi bilo treba naprej pojasnjevati in naglašati: narodna manjšina ima pravice do svojega jezika in kričivo je, tisto kratiti ji, in pogubno je takšno kratek za manjšino in za večino, ki zdaj kakor slepa noče videti slabih posledic svoje trme.

Pojasnjavati je treba nesmišelnost ponemčevanja in njegove slabe posledice za Koroško. Zamislimo se v naš položaj: Pred nami je obsežna pomembna pokrajina. Severno od celovške ravnine, vse daleč tja v Nižjo Avstrijo. Tod ni nobenih kulturnih spomenikov, nobene slovenske literature, tudi cerkvene ne, izvzemši tisto brižinsko malenkost, ki je nam v dokaz, da so pač tod bivali Slovenci. Nobeno slovensko plemstvo, ki bi bilo svoje rojake branilo. Samo imena vasi, polj in rek so mrtve priče, da se je tu germaniziralo na veliko. Ni dvoma, da je nemška kultura visoka in močna. Nemška država je tod gradila svoje trdnjave in iz Solnograda je prihajala nemška cerkev. Vsaj danes komaj še umemo položaj kakršen je bil pred 1000 leti. Usoda, ki je doletela sv. Metoda v Solnogradu, ga nam nekoliko pojasnjuje. Intenzivna nemška kolonizacija je brzkone segala do celovške okolice. Tukaj je Nemec naletel na strnjeno slovensko narodnost, in tukaj se je ponemčevanje ustavilo do naše dobe, ko se tisto ponavlja s pomočjo ljudske šole. Brez dvoma se je svojčas pretežno slovenska pokrajina ponemčila in kultura dvignila? Kaj še! So tod župnije, ki štejejo po 80 odst. nezakonskih otrok, da župnije, ki od časa do časa sploh zakonskih otrok nimajo nobenih. Ubila se je zavest, da je človek dolžan sklepati zakone. Hlapci in dekle bogatih mogotcev pa žive v hlevih kakor živina. Mar se je kdo že dosti bavil s tem vprašanjem? Zdrava družina, čista mladina, to je začetek in konec kulture. V srednjem veku pa je že obveljal pregovor, da se kaka stvar deli — kakor slovenska družina (Gfrörern). Koder se vzdrižal neoskrupljen slovenski življenj, se je držala pravica, kakor v pristno nemških pokrajinah. Kdor ni slep, mora spoznati, da je med pravnim propadanjem in ponemčevanjem neka zveza. Zato je dolžnost slovenskega rodoljuba, braniti naše ljudstvo te pogube in dolžnost cerkvene oblasti ne more biti druga. Ali ima svetna oblast kaj na tem, je tudi še vprašanje.

Posledice raznarodovanja

Pedagog August Keller nekoč piše: »Wer kann die Folgen für die Schüler und für die Welt berechnen, wenn durch eine verkehrte Behandlung der geistigen Entwicklung oft die reichsten Talente gewaltsam für die ganze Lebenszeit aus ihrer Bahn getrieben, für immer geknechtet und zerstört werden, wenn aus der Jugend, gleichsam zum Froschlaich missbraucht, nur Köpfe gebrütet und keine Menschen gebildet werden, wenn die Talentvollen zu Schwachköpfen und die Schwachen zum Dummköpfen und beide gleich, sozusagen systematisch zu Stumpfsinn und Denkfähigkeit niedertorturirt und mechanisirt werden, wenn überhaupt die heiligen Rechte der Vernunft

in den Tempeln der Jugend von unweisen Lehrern mit Füßen getreten werden.«

Pri malih v ljudski šoli

Učitelj vstopi razred slovenskih otrok. Otrok plašno gleda — tujeja gospoda. Otrok ne ve, bi li naj imel usmiljenje z učiteljem ali ga naj sovražil in zaničuje? Doma so otroku rekli: »Priden bodi in delaj, kar pač delajo drugi.« Vedeli so, da učitelja ne bo otrok razumel. Otrok plašen gleda, v strahu poslušaj in lovi besede. Minejo meseci, minejo leta, predno pride do razumevanja. Kdor je kedaj bival v tujini ve, kako človeka zmuči pozorno poslušanje tuje besede. Tu se muči mladina dandannan, leto za letom. Večina otrok se odvadi poslušati učitelja, premučeno jim je. Organ, ki se ga človek ne posluša, otrpne in postane nerabeč. Slovenskemu otroku otrpne uho, ne funkcijonira kakor bi moralo, otrok oglušil proti nemški besedi. Otrok v šoli ne apercipira, ker si s tujo besedo ne ve pomagati. Kam naj jo dene? Vstran jo vrže. Slovenski otrok postane v nemški šoli podoben gluhomejemu. Oglušil je in vesled tega bi postal še nem. ko bi doma ne mogel prosto se razvijati. Nekaj onemelosti pa mu ostane — neka počasnost v govorjenju, ki je vsem lastna, ki so šli skozi nemško šolo in je lastna še nemškemu ljudstvu v naših ponemčenih krajih.

Dve kulturi

Vsakteri jezik je sad visoke kulture nekaj čudovitega je. Indijanski poglavar je popolen govornik, Maori poglavar v Novi Zelandiji itak Koroški Slovenec in ponemčeni Nemec nista zmožna govorjenja, četudi sta dolga leta hodila v šolo. Kako pa to? Neki stavbeni mojster je nekoč vprašal: kako to, da je Italijan kakor smo ga imeli pred vojsko tukaj kot delavca, tako spreten v besedi in v vsem obnašanju, domačin Slovencec in Nemec mu nikakor nista podobna. Šolska izobrazba ima namen izpolniti, olikati tisto, kar se je otrok učil doma pri materi, tisto kar mladenič čuje in doživlja v domačem krogu. Tukaj je domači krog slovenski. Šola pride z nemščino, ne kot predmetom ene ali nekaterih učnih ur, marveč kot instrument vse izobrazbe. To je likalo na marmor ali kamnoseško dleto na lesovino. Naravna in umetna kultura bi se morali združevati, ali tukaj je umetna kultura naravni tuja in se je ne prime, marveč jo rujinira. Vseeno, ali je našel otrok doma pet — ali desetisoč besedi, našel jih je, predno je prišel v šolo. Ta zaklad bi morala šola likati in oblikovati, ali nemška šola ta zaklad zametava, to podlago in gradi nemško obliko na novo, ali skuša vsaj tisto graditi, ker je dovršiti ne more. Tako nastane koroška slovenščina, mešanica slovenskih in nemških besedi. In ne samo tisto: Slovence se ni učil brati in pisati materinega jezika, materini domači jezik mu tudi nima raznih kulturnih izrazov, ki bi se jih moral otrok v šoli priučiti. Tako se Slovence sramuje med olikani spregovoriti slovenski: »Slovenji ne znam povedati,« in govoril bo slovenski samo doma s hlapci in sosedi, slovenski bo govoril, kedar se bo začel pripraviti, kedar bo vesel, jezen ali žalosten. Nemški govoriti pa še prav ne more izven tistih izrazov, ki jih potrebuje v štacuni in na trgu. Kakšne so potem težkoče cerkvenih govornikov, si lahko predočujemo. Ta Slovencec tudi slovenske pridige ne razume, ako se ni trudil, v slovenščini izobraziti se sam z branjem Mohorjevih knjig, ali slovenskega lističa.

Pri zaprtju, motnjah v prebavi

vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec

naravne **FRANZ JOSEF** grenčice.

Registrirano od Min. soc. pol. in nar. zdr. S. br. 15.485 od 23. V. 1935.

Na grobu osojskega mutca

Kolesarski izlet na Osojsko jezero

Krasno jutro je obetalo lep dan in s prijateljem nisva mogla zdržati doma. Hitro sva se pripravila za izlet k Osojskemu jezeru in kmalu po osmi uri sva že poganjala kolesa po široki asfaltirani cesti proti severovzhodu iz Beljaka. Po polurni zmerni vožnji sva že zagledala jezero, a od njega naju je ločilo ozemlje vrtnarske šole, ki leži med jezerom in cesto. Polagoma se nama je odprl krasen pogled na Osojsko jezero; daleč tam gori že skoro na koncu jezera so se belile Osoje s svojim benediktinskim samostanom, vendar sva vozila kar naprej po cesti na nasprotni breg. Ogledati sva si hotela tudi slovito vzpenjačo »Kanzelbahn« na goro Osojskega, ali kakor pravijo Nemci: Görlitzen. Proti severozapadu se nama je odpirala lepa gorska dolina z vajo Traubnje (Treffen!), za nama pa se je vzdigoval hza hribočka strmi Dobrač (izvrstno pomemčen: Villacher Alpe!). Mimo kopalnice in drugih poslopj ob jezeru ter hotela Annenheim sva dospela do ceste, ki zavije nazaj preko železniškega tira, po katerem je prav tedaj privozil vlak z dvema vozovoma brez lokomotive, žene ga Diesel motor. Se par korakov in ob devetih sva bila na postaji žične železnice. Ljudje so bili že v vozu in ni minulo pol minute, ko je spodnja drobnejša žica potegnila rdeč voz št. 1, ki je visel na debelejših žicah, navzgor. Istočasno je tudi z zgornje postaje odpeljal drug voziček. Po petih minutah sta se oba srečala sredi pota in čez deset minut sta dospela na

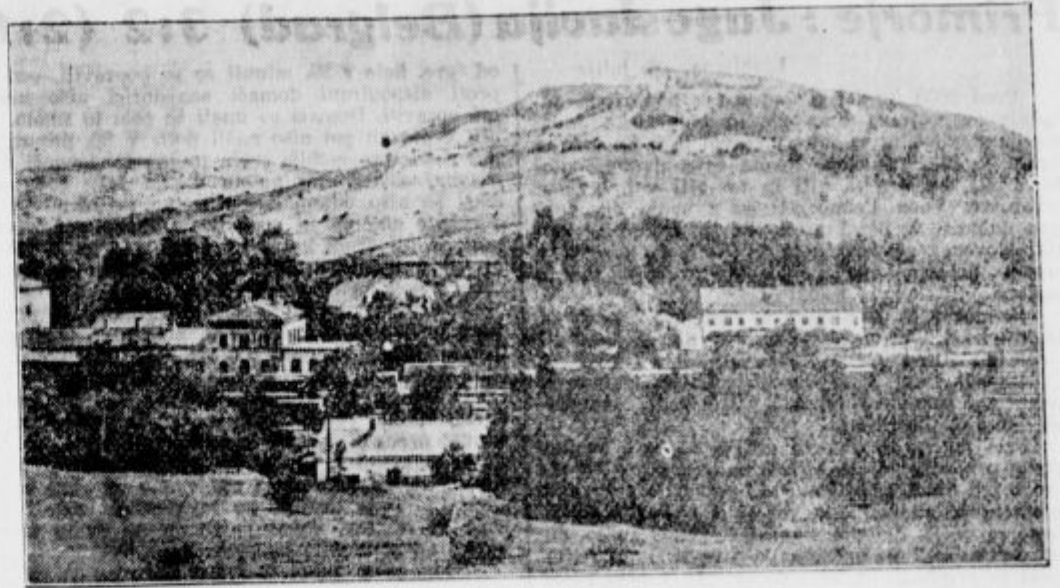
svoj cilj. Midva sva bila pa tudi zadovoljna, videla sva, kar sva želela. Cena 3,5 S ali 30 Din se nama je zdela pa predraga za deset minut vožnje.

Ker sva hotela videti tudi Osoje, sva se morala vrniti po isti poti nazaj in se ob nasprotnem bregu, kjer je bila cesta neasfaltirana, napotiti proti Osojam. V začetku je bila cesta še dosti lepa, dokler je bilo pač kaj letovišče ob jezeru, ko so pa ta kmalu prenehala, je bilo tudi lepe ceste konec. Spremenila se je v ozko podeželsko cesto, kjer sva večkrat radi klancev morala tudi kolesa porivati. Pot ob jezeru do Osoj je dolga več ko dve uri pešhoje in ni posebno zanimiva, razen da imaš tu in tam razgled na jezero in na nasprotni breg, ki je ves posejan z letoviškimi in kopalniškimi poslopji, dočim so tu še kmetske hiše bile prav redko postavljene.

Vreme naju je pa ogoljufalo in se je spremenilo. Preko Osojskece so se valili temni oblaki in ko nama je manjkalo še kake četrt ure s kolesom do Osoj, se je vili dež. Zatekla sva se v bližnji skedenj, kjer sva ta čas pomalcala. Prijazni ljudje niso umeli slovenski, bili so zelo revno obhlepeli in so kljub precej hudemu nalivu vztrajali na njivi. Čez trideset ur se je zopet prismejal sonce izza oblakov in naju rešilo neprostovaljnega počitka. Po blatni cesti sva nadaljevala pot proti Osojam, kjer so se šolarji pred šolo igrali, bil je ravno državni praznik. Poslušal sem njihovo čebljanje — sama nemščina. Skozi ob jezeru nisem slišal niti ene slovenske besede; tu je že izginila naša lepa govornica in tako bo izginila tudi iz ostale Koroške, ako se ne bomo brigali zanjo.

Osoje so majhna vas, ob jezeru stoji cerkev, poleg nje pa veliko graščini podobno poslopje — nekdanji benediktinski samostan,

V domovini Martina Krpana

St. Peter na Krasu

To le je prav za prav le železniška postaja St. Peter na Krasu. Ko so l. 1857. zgradili 82 km dolgo železniško progo iz Postojne do Trsta, je St. Peter dobil šele nekaj svoje veljave. Ko pa so zgradili še 60 km dolgo progo do Reke, ki se je v St. Petru odcepila od glavne proge, je St. Peter postal važno železniško križišče, kar je ostal do današnjih dni. St. Peter je spadal še h Kranjski deželi, kakor je tudi domala vsa Pivka bila kranjska.

St. Peter namreč ni na Krasu (v ožjem pomenu), ampak na Pivki, ki je deželica čisto posebnih naravnih in ljudskih značilnosti. Po sedanjih upravnih razdelitvah spada občina St. Peter, ki je za Postojno po obsegu in prebivalstvu največja občina, pod tržaško prefekturo. Po podatkih iz l. 1930. šteje občina St. Peter kakih 3105 prebivalcev. Od pivških občin jih spada devet pod tržaško prefekturo (Bukovje, Vreme, Košana, Hrenovce, Postojna, Smihel, St. Peter, Senožče, Slavinja); Knežak in sosednje občine (ki pa niso vse v Pivki, pač pa vse strogo slovenske) Prem, Materija, Podgrad, Hirska Bistrica in Jelšane pa spadajo pod Reko.

Cepprav spada torej St. Peter k Pivki, vendar ni tako prijazen kakor so drugi pivški kraji. Tega je kriva silovita burja, ki tu razsaja, n pa precej pust kraški svet. Zato se tu nikdar ni moglo razviti pravo poljedelstvo. Pač pa je okolica St. Petra polna pristne slovenske preteklosti in lepote.

Zlasti je treba omeniti grad Kalec, ki leži kakih 20 minut od Zagorja. V tem gradu je gospodaril slovenski pesnik Vilhar. Pri njem pa je dve leti užival gostoljubnost slovenski pisatelj Franc Levstik.

Ta veliki Slovenec je v pivškem ljudstvu in v njegovi pivški zemlji našel pobudo za svojega Martina Krpana, ki je postal simbol slovenske ljudske sile in neskvajene vrline. Blizu Trnja v Slovinski fari je namreč stala cerkva sv. Trojice, odkoder je bil doma slovenski Krpan. Danes ni več Krpanovega Vrha, ne njegove cerkvice sv. Trojice, katera je podrt. Oltar trojiške cerkvice je sedaj v župni cerkvi v Slavini.

Vendar pa kljub temu in vsemu drugemu tod še živi duh Martina Krpana in ne bo zamrl.

Mrliči v Trstu. Za zgled, ki naj govori! Dne 20. julija se je v Trstu rodilo šest otrok, mrličev je bilo pa 12! Med mrliči so tudi ta-le imena: Andrej Menon 49 let; Kuštrin Emil 78 let; Lucija Zivic, rojena Sedmak, 61 let; Marija Kapun roj. Puntar, 53 let; Jožefa Brajcek 51 let; Alojzij Babič 58 let; Ravbar Valentin 15 let. — Dne 21. julija pa se je rodilo 24 otrok, mrličev je bilo pa le 9. Mrliči so bili teh-le imen: Magajna Martin 78 let; Kalič Anton 42 let; Herzmanski Antonija rojena Zerjal 55 let; Marija Gerguš vdova Majcen, 84 let; Trampuš Jolanda 4 mesece.

Filmanje v Indiji je nevarno

Neka angleška filmska ekspedicija je nedavno dospela na indijski severozapadni meji v zelo neugoden položaj. Filmski ljudje so dobili nalogo, da napravijo v znanem Kibarskem klancu po nekem Kiplingovem romanu posnetke o borbi med angleškimi četami in Afganci.

Ko so prišli na zmerom nemirno severozapadno indijsko mejo, so režiserji takoj najeli par sto domačih bojnikov, ki naj bi kot statisti predstavljali sovražnikovo vojsko. Poveljnik deželne brigade je dal filmski ekspediciji na razpolago drugi bataljon walijskega polka in sedmo bengalsko gorsko baterijo, ki je bila sestavljena iz domačinov. Ti dve bojni jedinici sta predstavljali angleško vojsko, najeti šinarji pa sovražnika.

Statisti so veseli prevzeli svojo nalogo in se pojavili na bojišču dobro založeni z ostro municijo. K sreči so režiserji to opazili. Porabili so precej truda, predno so domačinom dopovedali, da ne gre za pravo vojsko med njimi in Angleži, ampak samo za igro. Po obsežnih navodilih in strogih ukrepih se je napolned pričela navidezna borba med domačini in Angleži. Angleški poveljnik pa je bil vendar tako previden, da je postavil nekam v zasedo oddelek strojnih pušk, da bi preprečil morebitne sovražnosti domačinov, ki so bili do Angležev zelo neprijazno razpoloženi. Poleg tega je prepovedal vsak spopad iz bližine zaradi dolgih nožev, s katerimi so bili oboroženi domačini.

Navidezna vojska, ki so jo operaterji filmali, je še nekam šla, toda ponoči so začeli domačini divje streljati na tabor filmske ekspedicije, kjer so taborili tudi angleški vojaki, tako, da je postal položaj filmskih ljudi precej nevaren. Razen tega je nekaj kilometrov stran izbruhnil pravi spopad med domačini in angleškimi vojaki, tako, da je moral oddelek, ki je bil v filmskem taborišču, pri-

skočiti na pomoč s strojnimi puškami. Zaradi tega so morali prekiniti filmsko snemanje, ki je zahlevalo precej človeških žrtev. Statistom domačinom je bila ta igra tako všeč, da so skriti za pečinami iz zasede streljali na angleške vojake. S tem so povzročili obsedno stanje na meji in je trajalo precej dolgo, preden se je angleškim četam posrečilo, da so vpostavili red in mir.

Filmska ekspedicija sama pa se je klaverno končala.

S kongresa arheologov

V Monakovem se je nedavno vršil kongres arheologov in muzejskih ravnateljev. Po skupnem obedu se je vrnil v svoj hotel neki zelo učen arheolog in se napotil naravnost v svojo sobo — številka 23 da bi nekoliko zadremal. Ze takoj po vstopu v sobo se mu je zdelo vse nekam čudno. Ko pa ni našel svojih šlap in pozneje tudi ne svojega kovčka, se mu je zazdela stvar silno sumljiva. Pogledal je v omario in ves začuden obstal. V omari so visela samo ženske obleke... Profesor je pozvonil po sobarico in zagnal velik krik. Kmalu je prišel v sobo tudi hotelski ravnatelj. Profesor je ves razburjen vpil: »Ali naj grem na večerni banket v takile obleki?« Kakor vse na svetu, se je tudi ta skrivnost pojasnila. Gospod profesor je res najel sobo št. 23, ampak — v nekem drugem hotelu...

— Motnje v želodu in črevesu, šepanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoznost, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo, če popijemo vsak dan čašo »Franz Josefovec« grenčice.

Osojsko jezero z vzpenjačo Kanzelbahn in hotelom Annenheim. V ozadju Jeka.

Nedeljski sport

Primorje : Jugoslavija (Belgrad) 3:2 (2:1)

Ljubljana, 28. julija

Pred 2000 igralci sta se danes spoprijela današnja nasprotnika Primorje in belgrajska Jugoslavija v odločilni tekmi v državni ligi. Za našega ligaša je bila današnja tekma brez dvoma odločilna, saj mu gre za biti in ne biti v državnem prvenstvu. Toda Primorjaši so s svojo današnjo igro dokazali v polni meri, da so vredni zastopniki slovenskega nogometa in so s svojo igro v prvem polčasu močno popravili svoje zadnje nastope.

Primorje je nastopilo v naslednji postavi: Legar—Hasl, Bertonec—Zemljak, Slamič, Boncelj—Janežič, Pupo, Makovec, Bertonec P., Uršič.

Jugoslavija: Plac—Stokič, Lukič—Paunovič, Lojančič, Kostič—Milanovič, Milošević, Marković, Sekulič, Zečević.

Prvi polčas so otvorili gostje, ki so s svojim hitrim prodorom že takoj v 3. minuti dosegli vodstvo z 1:0 po Milanoviču. Toda potem je pritisnilo Primorje, ki je obdržalo ves prvi polčas premoč. Mestoma večjo, deloma manjšo, a videlo se je, da jim Belgrajčani ne morejo do živga. Le izredni smoli je pripisati, da niso domači že v prvi polovici izvajali večjega rezultata, ki so ga po igri tudi zaslužili. K temu je zelo veliko pripomogel vratar Jugoslavije, ki je vzorno branil; rešil je pa takorekoč že v prvem polčasu dva sigurna gola. Da ni našla žoga večkrat poti v njegovo mrežo, se ima tudi on zahvaliti Primorjašem, ki so streljali v prečko in preko nje. In to v tako nevarnih situacijah, ko smo že pravzaprav videli gol. Torej ves prvi četrt ure niso imeli gostje nič

od igre. Šele v 20. minuti so se popravili, vendar proti disponirani domači enajstori niso mogli nič opraviti. Domači so imeli še celo to smolo, da niti v prazen gol niso našli poti. V 36. minuti se jim vendar zasmehljiva sreča in Janežič izenači z že zdavnaj zasluzenim golom stanje 1:1. Toda domači se niso odjenu, nasprotno pritisnili so se z večjim elanom in posledica njihove požrtvovalnosti je bil drugi gol v 40. minuti, ki ga je ustrelil Uršič. Stanje 2:1 za črno-bele, ki se do konca prvega polčasa ni spremenilo.

V drugi polovici je začelo Primorje s prvim udarcem. Lepo je zaigralo in z istim elanom pritisnalo kakor v prvem polčasu. In uspeh ni izostal. Že v 14. minuti postavi Makovec stanje 3:1 za Primorje. Premoč domačih je bila še vedno dovolj velika, vendar se je posrečilo gostom v 22. minuti predreti mrežo domačih in Zečević je postavil stanje 3:2. Odslej so gostje prešli v večjo ofenzivo. Napadali so in opetovano ogrožali vrata domačih. Toda domači so se vseskozi držali odlično in njihova današnja zmaga ni samo zaslužena, ampak bi bila lahko še večja.

Sodil je g. Bilač iz Splita dobro.

*

Belgrad, 28. jul. m. Slavija (Sarajevo) : Bask 2:0 (1:0); BSK : Slavija (Osijek) 5:0 (1:0).

Zagreb, 28. julija. b. HAŠK : GRADJANSKI 2:2 (2:1).

Split, 28. julija. b. CONCORDIA : HAJDUK 1:0.

Tek na 800 m: Goršek (C) 2.04, Skušek (Pr) 2.05, Cizej (C).

Tek na 200 m: Urbančič (C) 24.9, Skok (C).

Tek na 5000 m: Brunšek (C) 17.49,6; Zunter (C) 18.14,5; Grebenc (C).

Kopje: Veibl (Pr) 40.02, Tkaličič (C) 38.65, Gujznik (SK Zelezničar, Maribor) 37.97.

Troskok: Bankovič (BSK) 13.35, Pieteršek (C) 12.49, Skok (C) 11.91.

Stafeta 4x100: domačini 47, gostje 48.9.

Meetinga so seudeležili kot gostje izveneljski člani SK Primorja, BSK in SK Zelezničar (Maribor) ter celjski atleti. Vseh tekmovalcev je bilo nad 30. Skakalnice je bila pomanjkljiva, tekališče dobro. Obisk srednji, vreme zelo ugodno, le pri zadnjih rezultatih je že vplivala vročina.

SK Hrastnik : SK Jugoslavija 2:1 (0:1)

Ob pol 11 dopoldne je bila na igrišču SK Jugoslavije na Spodnjem Lanovžu prijateljska nogometna tekma med prvokom trboveljskega okrožja SK Hrastnikom in SK Jugoslavijo, pri kateri prvem polčasu so bili domačini v premoči in so so zmazali gostje z navedenim rezultatom. V prvem polčasu so bili domačini v premoči in so vodili z 1:0, v drugem polčasu so pa gostje zabilili Jugoslaviji 2 gola ter s tem odnesli zmago. Pri SK Jugoslaviji je igral tudi Brunšek, ki se je že prej udeležil lahkoatletskega meetinga na Glaziji, kar se je tudi poznalo pri tekmi. Sodil je g. Ochs dobro.

V prejšnji tekmi je rezerva SK Jugoslavije porazila rezervno SK Atletika z 2:1.

SK Atletiki : SK Krško 12:0

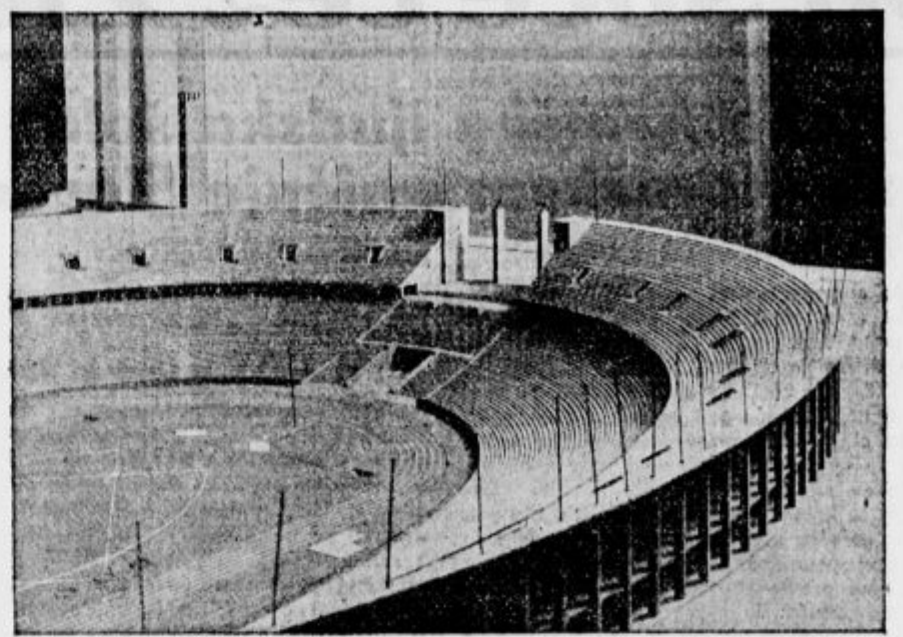
Celje, 28. julija.

Na igrišču pri Skalni kleti se je odigrala popoldne kvalifikacijska tekma med prvokoma celjskega in posavskega okrožja za vstop v podvezovino ligo. Atletiki so bili v stalni premoči in so z lahkoto premagali šibkejšega nasprotnika. Atletiki so bili tehnično in kombinatorno dokaj boljši, dočim so gostje igrali zelo primitivno. Sodil je gosp. Vebale objektivno.

Mladina SK Celje : mladina SK Primorje 4:2 (1:0).

II. mladina SK Jugoslavije : II. mladina SK Celja 3:2.

Priprave za berlinsko olimpijado

Berlinski stadion, na katerem se vršijo prihodnje leto XI. olimpijske igre

Cim bolj se bliža čas olimpijskih iger, tem večje je zanimanje občinstva za to svetovno prireditev. Zlasti pa vlada med vsemi narodnimi olimpijskimi odbori velik interes za njihove sportnike, ki bodo v Berlinu zastopali barve svoje domovine. Povsod se vrše velike priprave, da se poleg aktivnih sportnikov udeležijo kar največ drugih gledalcev, ki naj bi v teži borbi podpirali svoje atlete. Ne mine skoraj dan, da ne bi dobil nemški olimpijski odbor poročilo iz najoddaljenejših krajev sveta, ki pričajo o velikih pripravih posameznih držav. Če samo pomislimo, da bo Japonska, torej dežela, ki ima najdaljšo pot v Berlin, poslala 350 tekmovalcev in tekmovalk in da bo Češkoslovaška k zimskim igram v Garmisch-Partenkirchen poslala 100 zastopnikov zimskega sporta, potem se že danes lahko reče, da bo berlinska olimpijada daleko prekašala vse dosedanje olimpijske igre.

Ko se ves svet pripravlja za berlinsko olimpijado se vidi tudi iz pisma, ki ga je Argentina dostavila glavnemu odboru v Berlinu. Argentinci so osnovali pet odborov za delo. Poročevalska služba objavlja o dnevnem skupnem delu v listih in izdaja propagandne letake ter skrbi pri pomoči radija za pravočasno obvestitev vseh prizadetih, za kar je na razpolago sam predsednik argentinskega olimpijskega odbora. Ostali odbori se bavijo z izbiro sportnikov, s pripravo in financiranjem potovanja v Berlin in že danes se bavijo tudi z mislijo, kako bi najhitreje obvestili Argentino o vsakodnevnih tekmah v Berlinu.

Kakor so si Norvežani, katerim je največ ležeče na tem, da dobro odrežejo na zimskih igrah v Garmisch-Partenkirchen, poklicali učitelje v smuku švicarske mojstre, tako so si Angliji najeli kot trenerja znanega norveškega atleta Hoff-a, ki se bo brigal v prvi vrsti za angleške lahkoatlete v skokih in metih, v katerih so — kakor zamo — Angleži šibkejši kakor v tekih. Avstrijci pa so si najeli za trening svojih veslačev angleškega trenerja Arletta-a. Pa tudi za ostale panoge nameravajo najeti inozemske trenerje. Za lahkoatletiko so že pridobili Amerikanca Bruce-ja, ki že z velikim uspehom vodi olimpijske lahkoatletske kandidate Avstrije. Sploh se misli Avstrija udeležiti z velikim številom sportnikov v Berlinu. Zelo agilni so zlasti nogometaši in še celo policisti. Poleg tega bodo napravili Avstrijci olimpijsko taborišče za trening. Avstrijci so dali

tudi drugim na razpolago svoje trenerje: tako je odšel na Poljsko Dunajčan Willi Rabe, ki bo tam treniral poljske jadralce. Danske olimpijske plavalce bo pripravljala znana danska plavalca E. Jacobsen, irancoska lahkoatletska zveza pa je priredila v Antibes-u olimpijski tečaj za 40 lahkoatletov iz cele države.

Število sodelujočih narodov za zimske igre v Garmisch-Partenkirchen se je zvišalo na 27. To je število, ki doslej še pri nobenih zimskih igrah ni bilo doseženo. Pri prvi taki prireditvi leta 1924 v Chomonitu je bilo 14 narodov, l. 1928 v St. Moritzu jih je bilo 25, leta 1932 v Lake Placidu pa je število radi oddaljenosti padlo zopet na 17 držav. Za Garmisch-Partenkirchen so se prijavile celo Avstralija, Grčija, Japonska in Luksenburg, sploh vse države sveta, kjer je količina dana možnost za gojitev zimskega sporta. Celotni narodi, pri katerih zimski sport radi klimatičnih vzrokov ne igra posebne vloge, so se prijavili.

Razumljivo, da vlada onkraj luže, v Ameriki, največje zanimanje za IV. zimski in XI. letne olimpijske igre. Priprave, ki se vrše tamkaj, so prav take kakor drugod, raje pa še nekoliko večje, kajti poročila, ki prihajajo zadnje čase od tam so naravnost presenetljiva. In to zlasti na lahkoatletskem in plavalnem polju. Prvo mesto, ki ga brani Amerika v olimpijskih tekmah, ji ne dopušča niti najmanjšega počitka.

Predsednik francoske nogometne zveze g. Jules Rimet pa je izjavil, da je sodelovanje francoske nogometne reprezentance na berlinski olimpijadi gotova stvar. Tudi v Angliji se širijo glasovi, da naj se tudi angleški nogomet pojavi na berlinskih tleh. Italija pa se je že prijavila z eno amatersko enajstotico. Tudi s sodelovanjem Finske in Danske je že skoraj gotova stvar. In brez dvoma se bo pridružilo še nebroj držav, tako, da bo tu prvovrsten nogometni turnir.

Udeleženci in obiskovalci, ki bivajo izven mej Nemčije, uživajo na nemških železnicah 60% popust od cene za brzovlake. Predpogoj pa je, da ostanejo najmanj 7 dni v Nemčiji. V to svrhu se bodo izdajali posebni listki tako zvan i »Mer-Fahrtscheinhefte«. Popust velja tri mesece in se računa na osnovi današnjih tarif. Razume se, da velja ta popust samo za Nemčijo, za popust v ostalih državah pa še ni znano kolikšen bo.

Plemenski problem v Združenih državah

Zamorcem se obetajo boljši časi

O problemu Zamorcev v Ameriki smo že večkrat pisali. V naslednjem hočemo podati mišljenje znanega ameriškega pisatelja Georgea Schuylerja. Zakoni med belimi in črni so za povprečnega Američana nekaj nečuvenga. Vsi brez izjeme stavljajo isto vprašanje: Ali bi se vzame hči ali sestra mogla poročiti z Zamorcem? Odgovor je vedno negativen.

In vendar, kako malo je Američanov, posebno starejših generacij, ki se ne bi v njihovih žilah pretakala zamorska kri... Amerika ima v plemenskem vprašanju dve moralni: javno in zasebno. V južnih državah uprav fanatično sovražijo Zamorce, in prav v teh državah je največ zakonov med belimi in črni. Nihče nič ne reče, če ima beli razmerje z Zamorko, in če se tudi poroči z njo, tega ne smatrajo za udarec po plemenski teoriji. Čisto drugače je pa, če znae Zamorec razmerje z belo žensko. Dovolj je, če omejni slučaj v Scottsbonju, kjer je bilo devet Zamorcev, še čisto mladih, obojenih na smrt zaradi posilstva neke prostitutke, čeprav je ta pozneje sama priznala, da niso zagrešili posilstva.

Mešani zakoni se večinoma sklepajo med nižjimi stanoviti, znani so pa taki zakoni tudi v aristokratskih krogih. Neka zelo lepa Kanadčanka, hči bogatega lesnega trgovca, se je poročila z Zamorcem, s katerim se je spoznala na potovanju. Zamorec je bil železniški sprovednik. Ta Kanadčanka se je zelo zavzemala za otroke zamorskih železničarjev, s tem je pa izzvala zavist drugih črnih žen in te jo osovražno veče ne bavijo na prireditve. Neka bogata Nemka se je poročila s svojim šoferjem Zamorcem. Prišla sta v New York in tam otvorila gledališče. Casopisi so hvalili gledališče, kljub temu pa ni bilo niti enega obiskovalca. Odsla sta na pacifiško obal, kjer sta odprla restavracijo, bilo pa ni nobenega gosta. Zamorec je začel piti in pretepati svojo ženo, na katero je bil ljubosumen. Nekoč ga je žena med prepričom ustrelila. Sodišče jo je oprostilo, občinstvo jo je pa na ramenih neslo iz sodne dvorane.

Mešani zakoni so dovoljeni v državah New York, New Jersey, Pennsylvania, Ohio, Michigan, Wisconsin, Minnesota, Iowa, Kansas, Wyoming, New Mexico, Washington in v okraju Columbia. V drugih državah se mešani zakoni proglašajo za neveljavne, ali pa se krivici kaznujejo z denarno globo ali temnico. Obstoji pa zakonska naredba, da se mešani zakoni lahko sklenejo, če beli ženin

dokaže svoje zamorsko poreklo. V tem slučaju se mora tudi predstavljati za Zamorca. V Virginiji so pa razmere hude. Tam je neki zakonski par sedel v preiskovalnem zaporu celo leto, nato pa je bil obsojen na dve leti ječe, ker so moža proglasili za »belega«, ker se mu ni posrečilo dokazati, da je zamorskega porekla. Neka žena je bila obsojena na 500 dolarjev globe, ker ji niso verjeli, da je zamorskega rodu, češ, da je preveč bela, da bi mogla biti Zamorka. V Chicago je bil neki Zamorec obsojen na dva meseca zapora, ker je ukradel poštnih znakov za štiri dolarje. Ko je sodnik videl njegovo ženo, lepo blondinko, je izpremenil kazeno na leto dni, rekoč ženi: »Upam, da boste v tem času pozabili na tega človeka in vzeli za moža primernega mladeniča iz vašega plemena.« — Sodnik je pri tem pozabil, da je bil o čim t ženit Zamorec.

Danes se pa že skoro povsod opaža večja toleranca. Veliko število uglednih ljudi je pripravljeno, da pomagajo mešanim zakoncem. Beli ljudje postajajo v tem pogledu liberalnejši, posebno v južnih državah. K temu mnogo pripomore vedno večja emancipacija belih žen. Tako je danes v južnih državah nenavadno veliko število mešanih zakonov.

Temperatura meseca

Ameriška zvezdarna na Mount Wilsonu že dolgo časa poskuša dognati temperaturo, ki vlada na posameznih planetih našega sončnega sistema. Pri tem se poslužuje svojega orjasskega teleskopa. Ugotovili so, da je velika razlika med temperaturo meseca podnevi in ponoči. (Dan, oz. noč na mesecu traja 14—15 naših zemeljskih dni.) Na onem delu meseca, ki je osvetljen od sonca, se giblje najvišja temperatura okrog +134 stopinj Celzija. Na drugi strani pa, ki ni osvetljena, znaša temperatura do —150 stopinj. Ta velika razlika v temperaturi, ki je za naše zemeljske pojme skoraj nedoumljiva, izvira iz tega, ker mesec nima svoje toplote, dočim jo zemlja ima. Temperatura na mesecu zavisi izključno le od učinkovanja sončnih žarkov in segrete mesečeve površine. Poleg tega pa mesec, kakor znano, tudi nima ozračja.

Posebno zanimivo je merjenje temperature meseca za časa njegovega popolnega mrka. Ona točka na mesecu, ki so jo opazovali in merili njeno toplino, je pred priletom mrka izkazovala temperaturo +69 stopinj Celzija, nato pa je temperatura pričela naglo padati in je v času popolnega mrka dosegla —123 stopinj Celzija.

Tenis turnir Ljubljana : Celje

Ljubljana, 28. julija.

Danes sta pomerila svoje moči v tenisu sportu Smučarski klub Celje iz Celja ter SK Ilirija iz smučarskih prostorih Ilirije za Cerkovnim gradom. Ilirija je nastopila z rezervami, kajti njih najboljši igralci so zaposleni na blejskem turnirju, vendar si je izvojevala v moških disciplinah zmago, v damskih pa je podlegla. Rezultat se glasi:

Moški: Ilirija : Celje 5:1.

Zenske: Celje : Ilirija 3:0.

Posamezni rezultati pa takole izgledajo: Single gospodov: Durschmidt (Celje) : Dacar (Ilirija) 9:7, 4:6, 6:4; Grossleth (C) : Banjai (I) 2:6, 1:6; Winkle (C) : Gogala (I) 1:6, 3:6; Stieger (C) : Zaje (I) 1:6, 0:6. — Double gospodov: Grossleth-Stieger (C) : Zaje-Banjai (I) 1:6, 1:6; Durschmidt-Winkle (C) : Dacar-Truden (I) 5:7, 3:6.

Single dam: Westen Ilse (C) : Dacar Marta (I) 6:1, 4:6, 7:5; Westen Lise (C) : Tratnik (I) 3:6, 6:4, 6:2. — Double dam: Westen Ilse-Westen Lise (C) : Dacar-Tradnik (I) 4:6, 6:4, 6:1.

Celjski sport

Celje, 28. julija.

Lahkoatletski meeting

Na Glaziji je bil danes dopoldne lahkoatletski meeting za prvenstvo Celja in izbira za reprezentanco mesta Celja v dvomatchu proti reprezentanci Maribora. Meeting se je vršil ob zelo lepi udeležbi lahkoatletov in se je začel točno ob 9 s predteki na 1000 m; za finale so se plasirali vsi s časom 11.9, Pieteršek, Skok in Veibl (SK Primorje) ter Bankovič (BSK).

Finale 100 m: Pieteršek (C) 11.8, Urbančič (C) 11.9, Veibl (Pr).

Krogla: Marek E (C) 11.98, Bankovič (BSK) 11.64, Marek I (C) 11.50.

Skok v višino: Marek E. (C) 167, Bankovič (BSK) in Pieteršek (C) oba 158.

Tek na 1500 m: Cizej (C) 4.40,6, Tkaličič (C) 4.42,8, Zupančič (C).

Tek na 400 m: Pieteršek (C) 54.8, Velkavrh (C) 58.4, Zgur (C).

Disk: Urbančič (C) 32.64, Zelen (C) 32.32, Gujznik (SK Zelezničar, Maribor) 31.77.

Skok v daljavo: Bankovič (BSK) 6.82, Stepančič (C) 6.50, Marek E. (C).

Petrovaradin hoče stran od Novega Sada

Leta 1931, ko je bil notranji minister Boža Maksimović, je bilo mesto Petrovaradin priključeno Novemu Sadu, ki ju loči Donava. Neki Franjo Malin, ki se je za to zavzel, je namreč zbral 180 podpisov Petrovaradincev, v glavnem državnih uslužbencev. Pravi razlogi, zakaj se je ta priključitev izvedla, še niso jasni, ker tedaj še ni bila dovoljena diskusija. Sedaj pa je načeta akcija, da se pri sedanjem notranjem ministru popravi tisto, kar je prejšnji režim zagrešil. Minister za notranje zadeve ima namreč pravico, da do 1. septembra more izvršiti odceljenje, pomezne pa samo zakon. Petrovaradinci so zbrali že nad 700 podpisov ter se nadaljujejo z akcijo za odceljenje od Novega Sada. Navajajo svojo zgodovino, ki se je pričela že leta 60 pr. Kr., ko so iz Petrovaradina Rimljani napodili Skite z one strani. S pripojitvijo Novemu Sadu pa je Petrovaradin izgubil ves svoj zgodovinski pomen. Poleg tega morajo Petrovaradinci plačevati za novosadsko kanalizacijo, ki je sami nimajo, plačevati za novosadske gasilice, od česar njihovi gasilci nimajo nobenih koristi. Reševanje vseh občinskih zadev je za Petrovaradinke v Novem Sadu zelo težavno, poprej pa je mogla biti vsaka zadeva rešena v pol ure. —

Nevaren ropar prijel

V okolici sremskega mesta Indjije so orožniki te dni prijeli nevarnega mednarodnega pustolovca in razbojnika, 44 letnega Antala Lipovskega, doma iz Češkoslovaške. Lipovskega sta že dalj časa iskali češkoslovaška in naša policija. Svoje roparske pohode je Lipovsky izvrševal na nenavadno prebrisan način. Imel je navado, da je prosil poštarje, ki razvažajo vaško pošto, naj ga vzamejo s seboj na voz, češ, da mora obiskati tega ali onega v tem kraju. Med poljo jih je udaril s topim predmetom, da so omedleli, nakaž jih je izropal. Tako je naročil Lipovsky te dni pri zlatarju Gjorgju Jugoviču v Belgradu, naj pošlje več dragocenosti v Nove Karlovec na ime Josipa Kleina, tovarnarja mlečnih izdelkov. Takega tovarnarja pa

v Novih Karlovcih sploh ni. Lipovsky je sam odšel v Nove Karlovec, se tam predstavil kot Klein, pregledal paket in izjavil, da vsebina ne odgovarja naročenemu blagu in naj ga pošta vrne. V istem času se je tudi seznanil s poštarjem Andrejem Majerovičem, ki vozi pošto iz Novega Slatkamena v Indjijo in ki bi moral peljati tudi paket, naslovljen na Kleina. Lipovsky je prosil poštarja, naj mu dovoli prisesti na poštni voz. Med vožnjo je Majeroviča udaril Lipovsky z nekim topim predmetom, tako da je poštar omedlel. Nato je vzel poštarju zavoj, v katerem je bilo zlatnine v vrednosti nad 50.000 Din, poleg tega pa mu je vzel še denarne pošiljke, nato pa se je skril v koruzo. Čez nekaj časa se je poštar zavedel in prijavil napad orožništvu. Orožništvo je roparja iskalo vso noč ter ga res ujelo v bližini Indjije. Pri zasliševanju je Lipovsky priznal to dejanje, povrh tega pa še več podobnih roparskih napadov, ki jih je izvršil tako v naši državi, kakor v še nekaterih drugih državah. Tako je na isti način oropal za 5000 Din poštarja v Pašičevem v Bački. Po raznih večjih evropskih državah pa je izvršil celo vrsto spretnih goljufov. Izdajal se je namreč za veleindustrijalca.

*

Gospodična Nina je sedela poleg zdravnika in mu pripovedovala samo o raznih svojih bolečinah.

»Jaz sem tako slabotna, gospod doktor, je dejala.

»Pijte železno vino.«

»To sem že storila, pa ni nič pomagalo. Tako slaba sem, da sploh ne morem dalj časa hoditi. Kaj naj storim?«

»Vzemite si avtomobil,« je zagodrnjal zdravnik.

x x x

Gospod Klop je bil v gosteh pri Urhovih. Ze več tedno. »Ali še ne misli iti?« godrnja gospod Urh.

»Se ne!«

»Reci mu vendar, da je njegov doma gotovo že spravevala po nje.«

»Urhova žena se je žalostno nasmehnila. »To sem mu že večeraj rekla.«

»No, in?«

»Prav mi je dal. Poklical je še svojo ženo semkaj.«